Vesiensuojelun tehostamisohjelman tilannekatsaus

Tarja Haaranen

Ohjelmapäällikkö, YM

22.10.2019

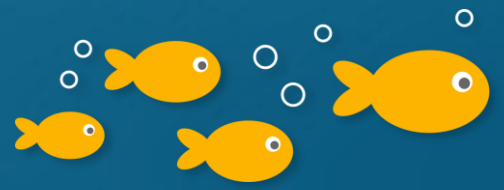

Nyt on veden vuoro

- Vesistöjen ja Itämeren suojelemiseksi on tehty paljon hyvää ja pitkäjänteistä työtä.
- Suunta on oikea, mutta olemme edenneet liian hitaasti. Vesien hyvää tilaa ei ole mahdollista saavuttaa ilman lisätoimenpiteitä. Ilmastonmuutoksesta aiheutuvat lisääntyvät sateet ja leudot talvet lisäävät edelleen ravinnekuormitusta vesiin.
- Ohjelman perustana ovat vesien- ja merenhoidon suunnitelmat ja toimenpideohjelmat.
- Ohjelman periaatteita ovat **konkreettisten toimenpiteiden kohdentaminen** vaikuttavimpiin vesien tilaa parantaviin toimiin, toimijoiden **yhteistyön vahvistaminen** sekä **uusien toimintatapojen ja menetelmien käyttöönotto**.

Koko ohjelman rahoitus vuosille 2019-2023

2019 **rahoitus** **15** M€

2020 **rahoitus** **15** M€

2021 **rahoitus** **15** M€

2022 **rahoitus** **12** M€

2023 **rahoitus** **12** M€

Yhteensä

69 M€

Ohjelman teemat ja rahoitus 2019-2023

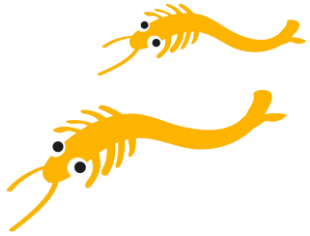

25 M€

Maatalouden innovatiiviset menetelmät

20 M€

Vesistökunnostushankkeet ja asiantuntijaverkostojen vahvistaminen

9 M€

Kaupunkien vesien hallinta ja haitallisten aineiden vähentäminen

4 M€

Itämeren hylkyihin liittyvien riskin vähentäminen

2 M€

Itämeren ja vesien tilan selvitykset ja tutkimus

9 M€

Vesitalouden hallinta maa- ja metsätaloudessa

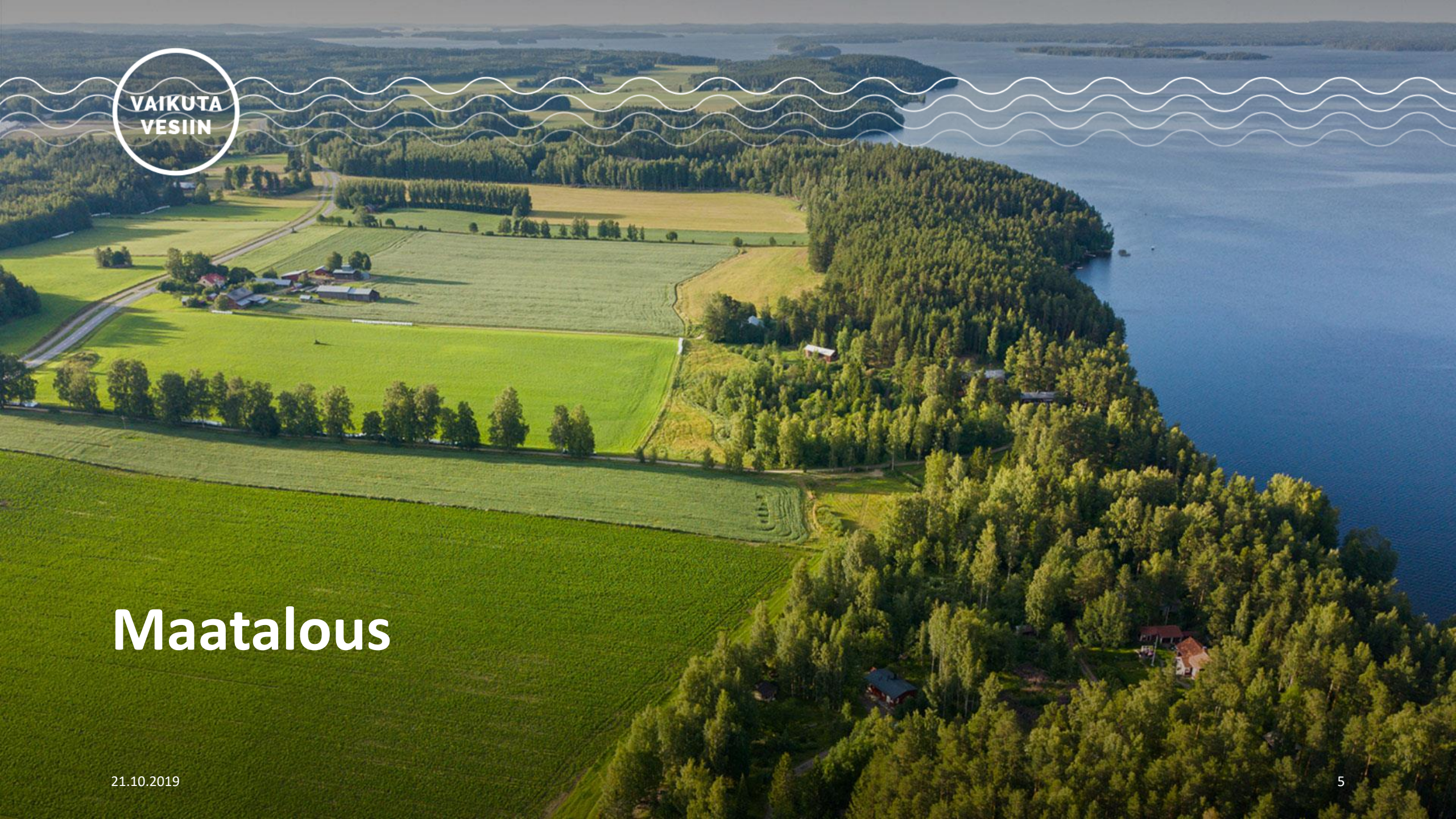

Maatalous

Kipsihanke

- Vähennetään ravinnekuormitusta toteuttamalla **laajamittainen kipsin peltolevitys Saaristomeren valuma-alueella**.
- Tavoitteena **50 000 ha levitysala vuosien 2020-2023 aikana.**
- Varsinais-Suomen ELY-keskus hallinnoi, tiivis yhteistyö MTK Varsinais-Suomen kanssa.
- Viljelijöiden neuvonnasta ja koulutuksesta vastaa ProAgria Varsinais-Suomi.
- Hanke käynnistyi viljelijätilaisuudella 23.9.2019 Paimiossa.

Rakennekalkki ja kuitulietteet

- YM:n hallinnoimat T&K-hankkeet, joissa selvitetään **rakennekalkin ja kuitulietteiden vesiensuojeluvaikutukset ja vaikutukset maaperään**, optimaaliset käyttömäärät ja levityksen ajoitus vesiensuojelun kannalta. Laaditaan käytännön opas kyseisen aineen käytöstä maatalouden vesiensuojelussa.
- Rakennekalkki -hankkeen toteuttaa Turun amk ryhmittymänä Pyhäjärvi-instituutin, ProAgria Länsi-Suomen, Sokerijuurikkaan tutkimuskeskuksen, SYKEn ja Luken kanssa.
- Kuituliete -hankkeen toteuttaa Luke ryhmittymänä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen kanssa.

Valuma-aluetason yhteistyömalli maa- ja metsätalouden vesiensuojelussa

- Tavoitteena edistää **koko valuma-aluetason tarkastelua**, **vahvistaa sitoutumista** pitkäjänteiseen vesiensuojelutyöhön **ja tehostaa toimenpiteiden vaikuttavuutta**.
- YM toteuttaa **T&K –hankkeen valuma-aluekohtaisesta vesiensuojelun yhteistyömallista**, jossa maanomistajat yhteistyössä neuvonnan ja muiden toimijoiden kanssa suunnittelevat ja toteuttavat tehostettua vesiensuojelua ja sen seurantaa.
- Käynnistetään tarjouskilpailu loppuvuodesta 2019.

Vesienhallinta maa- ja metsätaloudessa

Vesienhallinta maa- ja metsätaloudessa

- Parempi vesien hallinta maa- ja metsätaloudessa tehostaa
  - vesiensuojelua
  - ilmastomuutokseen sopeutumista
  - luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä
- Kehitetään **luontopohjaisia vesienhallinnan** ratkaisuja.
- Valmistellaan **yhteistyössä MMM:n** kanssa. Käynnistyy 2020 alkaen.

Vesistökunnostukset ja asiantuntijaverkostot

Vesistökunnostukset ja asiantuntijaverkostot

- Vesistökunnostusten tavoitteena on **parantaa vesien tilaa ja vesiympäristöä** sekä lisätä **luonnon monimuotoisuutta**. Lisäksi vahvistetaan alan toimijoiden **yhteistyötä** ja uusien toimijoiden osallistumista vesienhoitoon.
- **Valtionavustusten** haku oli auki kaikissa ELY-keskuksissa huhtikuussa. Seuraava haku loka- marraskuussa lopussa 2019.
- Vesistökunnostusten **asiantuntijaverkostojen tukemiseen** rahoitusta ELY-keskuksille.

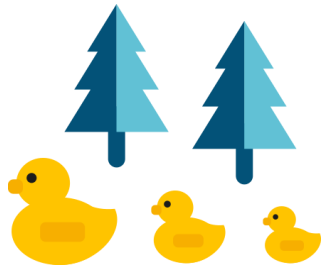

VAIKUTA VESIIN

Kaupunkivedet ja haitalliset aineet

Kaupunkivedet ja haitalliset aineet

- Tavoitteena on edistää **vesien hyvän tilan saavuttamista vähentämällä haitallisten aineiden päästöjä ja pinta- ja pohjavesiin, lisätä tietoa** haitallisten aineiden esiintymisestä vesiympäristössä ja pohjavesissä. Tavoitteena on myös **vähentää** vesiin päätyvän **muovin määrää**.
- Etelä-Savon ELY-keskus hallinnoi valtakunnallista valtionavustusten hakua.
- **Valtionavustusten** ensimmäinen haku keskittyi jäteveden ja lietteiden haitallisten aineiden käsittelyprosesseihin. Päätökset rahoitettavista hankkeista marraskuussa.
- Seuraava haku 2020 alussa keskittyy hulevesien haitallisiin aineisiin.

VAIKUTA VESIIN

Hylkyjen saneeraus

Hylkyjen saneeraus

- Suomen aluevesillä tuhat vanhaa hylkyä, joista noin parinkymmenen arvioidaan olevan korkea riski meriympäristölle niiden sisältämän öljyn takia.
- **Tyhjennetään öljyt 1-2 hylystä** vuosien 2020-2021 aikana ja varmistetaan, että **vastuuviranomaisilla ja toimijoilla on tarvittava osaaminen** hylkyjen tyhjentämisessä.
- Toteutuksesta vastaa Suomen ympäristökeskus (SYKE) yhteistyössä rajavartiolaitoksen ja merivoimien kanssa.

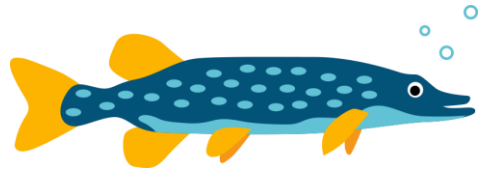

VAIKUTA VESIIN

Itämeren ja sisävesien tilan selvitykset ja tutkimus

T&K –osio

- Tuotetaan **Itämeren ja sisävesien suojelua tukevaa tutkimustietoa**, joka
  - auttaa kohdentamaan tilaa parantavia toimenpiteitä kustannustehokkaasti
  - tukee vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden tarkastamista
- Tutkimushankkeen toteutuksesta vastaa Suomen ympäristökeskus (SYKE) muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa
- Tutkimushanke käynnistyy 2020 alusta ja toteutetaan vuosina 2020-2021.

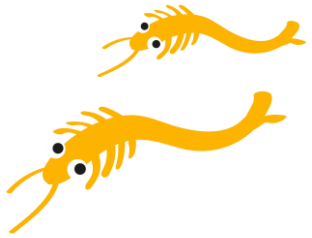

Ohjelman seuranta ja viestintä

- Ohjelman **vaikuttavuutta seurataan** koko ohjelman ajan, ja seurannan tuloksia hyödynnetään ohjelman toteutuksessa ja arvioinnissa.
- Ohjelmasta laaditaan **väliarviointi 2021.**
- Ohjelmassa laaja joukko eri toimijoita, jolloin **viestintä** tärkeä verkostojen johtamiskeino.
- On koottu eri toimijoiden viestijäverkosto, laadittu ohjelman viestintäsuunnitelma, viestintäkäsikirja, viestintäkalenteri ja viestintämateriaaleja.

VAIKUTA VESIIN

VESIENSUOJELUN TEHOSTAMIS-OHJELMA

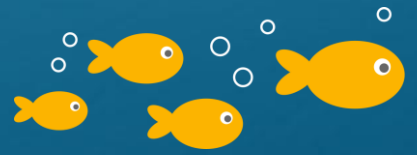

Tule mukaan – nyt on veden vuoro!

